

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/578
Toplantı Tarihi/Sayısı : 30.7.2024/49
Karar Numarası : 2024/704
Başvuran : H. R. S.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Afyonkarahisar E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın, İdare ve Gözlem Kurulunca hakkında verilen iyi halli olmadığı yönündeki kararın hukuka aykırı olduğu iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. İdare ve Gözlem Kurulu tarafından iyi halli olmadığına ilişkin verilen kararda gerekçe olarak lise mezunu olup öğrenim hayatına devam etmemesi gösterilmesine rağmen elinde muhatap Kurum tarafından verilen üniversite kayıt formunun bulunduğunu,

b. Hükümlü olduğu süre zarfında sosyal faaliyetlere ve hiçbir kursa katılmaması, kütüphaneden sadece 1 kitap alıp okuması nedeniyle iyi halli olmadığına karar verilmişse de Kuran-ı Kerim öğrenme kursu, berberlik kursu, terzilik kursu bitirme belgelerinin bulunduğunu, kütüphaneden her hafta 1 kitap alıp okuduğunu ve muhatap Kurumda faaliyet yapılmaması nedeniyle sosyal faaliyetlere katılmadığını belirterek iyi halli olmadığına ilişkin verilen kararın hukuka aykırı olduğunu iddia etmektedir.

3. Muhatap Afyonkarahisar E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın Kurumda bulunduğu süre içerisinde olumsuz bir davranışı olmadığı fakat daha önce kalmış olduğu ceza infaz kurumlarında, kurum düzeni ve güvenliği amacıyla konulmuş kurallara aykırı davranarak disiplin cezaları aldığı, açık ceza infaz kurumundan Covid-19 iznine gönderildiği süreçte tekrar suç işlemesi sebebiyle tutuklanarak Kuruma alındığı,

b. Kendisine verilen hakkı, iyi niyetle kullanmayan başvuranın gereken gelişimi gösteremediği, izinleyken tutuklanarak ceza infaz kurumuna alınmasının bu durumu açıkça ortaya koyduğu ve başvuranın tekrar suç işleme riski bulunduğu için İdare ve Gözlem Kurulunun 29/4/2022 tarihli kararı ile denetimli serbestliğe ayrılma talebinin reddedildiği,

c. İdare ve Gözlem Kurulunun 16/5/2022 tarihli dönem değerlendirme kararı ile başvuran hakkında hazırlanan gelişim değerlendirme raporlarına göre belirlenen dönem puanının 39,25 olduğu, 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 89'uncu maddesi ile 29/12/2020 tarihli ve

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

31349 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik hükümleri uyarınca iyi halli olduğuna karar verildiği belirtilmiştir.

4. Muhatabın cevabi yazısına karşı başvuran tarafından yazılı görüş sunulmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın “*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*” başlıklı 17’nci maddesinde: “*Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz ...*” hükmü yer almaktadır.

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun “*Kurumun görevleri*” başlıklı 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi şöyledir: “*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek.*”

7. 6701 sayılı Kanun'un 17’nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “*Ön inceleme yapılması*” başlıklı 48’inci maddesinin birinci fıkrasının ilgili bölümü şöyledir: “*Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, ... yönlerinden incelenir.*”

9. Mezkûr Yönetmelik’in “*Karar türleri*” başlıklı 65’inci maddesi şöyledir: “*Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.*”

10. Aynı Yönetmelik’in “*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*” başlıklı 67’nci maddesine göre; “*(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48’inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

12. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuranın, iddia ve talepleri konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

13. 23/5/2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun 4'üncü maddesinde hükümlülerin cezalarının infazı ile ilgili Őikâyetleri inceleyip karara bağlamanın infaz hâkimliğinin görevi olduğu, 5'inci maddesinde ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde mahpuslar hakkında yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlerin mevzuat hükümlerine aykırı olduğu gerekçesiyle bu karar, işlem ya da faaliyetlerin öğrenildiği tarihten itibaren 15 gün ve her hâlükârda yapıldığı tarihten itibaren 30 gün içinde Őikâyet yoluyla infaz hâkimliğine başvurabileceği, 6'ncı maddesinde infaz hâkimliğinin kararlarına karşı Őikâyetçi ya da ilgili Cumhuriyet savcısı tarafından, tebliğden itibaren 7 gün içinde infaz hâkimliğinin yargı çevresinde bulunduğu ağır ceza mahkemesine itiraz edebileceği hükme bağlanmıştır.

14. Başvuru, muhatap Kurum İdare ve Gözlem Kurulunun başvuran hakkında vermiş olduğu 29/4/2022 tarihli ve 2022/... sayılı denetimli serbestliğe ayrılma talebinin reddi kararının hukuka aykırı olduğu iddiasına ilişkindir. Başvuru dilekçesi, muhatap Kurumun cevabi yazısı ve ekleri incelendiğinde; başvuranın anılan karara karşı infaz hâkimliğine Őikâyet hakkı olduğu, Őikâyet neticesinde verilen karara karşı da ağır ceza mahkemesine itiraz edebileceği değerlendirilmiştir.

15. Bununla birlikte İdare ve Gözlem Kurulunun 16/5/2022 tarihli ve 2022/... sayılı dönem değerlendirme kararıyla; 5275 sayılı Kanun'un 89'uncu maddesi ile Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirmesine Dair Yönetmelik'in 16'ncı maddesinin birinci ve ikinci fıkrası uyarınca yapılan genel değerlendirmeye göre başvuranın ceza infaz kurumunda bulunduğu tüm aşamalarda ceza infaz kurumlarının düzen ve güvenliği amacıyla konulmuş kurallara uyduğu, hakkını kötü niyetle kullandığına dair herhangi bir verinin olmadığı, yükümlülüklerini eksiksiz yerine getirdiği ve disiplin cezası bulunmadığı gerekçesiyle iyi halli olduğuna karar verilmiştir.

16. 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinde, yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemlerin başvuru konusu olamayacağı, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte ise yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler ile yargı organlarında görülmekte olan uyuşmazlıkların Kurumun görev alanına girmeyeceği düzenlenmiştir.

17. Başvuru dilekçesi yukarıdaki mevzuat hükümleriyle birlikte değerlendirildiğinde iddia ve talebin yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin olduğu, yargılama yapma görevinin münhasıran mahkemelere ait olduğu, 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinin dördüncü fıkrası ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 40'ıncı maddesi gereği başvuru konusu teşkil etmeyecek işlemler arasında yer alan başvurunun inceleme şartlarını taşımadığı ve bu sebeple kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine

başvurulabileceğine,

30/7/2024 tarihinde, Saffet BALIN'ın karşı oyuyla OY ÇOKLUĞUYLA, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye

Ek: 2024/704 H. R. S. Kararı Saffet BALIN Karşı Oyu (1 Sayfa)

02.08.2024

KARŞI OY GEREKÇESİ

Karar Adı : H. R. S.
Karar Numarası : 2024/704

6701 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinin birinci fıkrası "*Kurum, başvuruları ve resen yaptığı incelemeleri başvuru ve resen inceleme kararı tarihinden itibaren en geç üç ay içinde sonuçlandırır. Bu süre, Başkan tarafından bir defaya mahsus olmak üzere en fazla üç ay uzatılabilir.*" hükmünü haizdir. İlgili hüküm uyarınca başvuruların incelenmesi ve karara bağlanması için belirlenen sürenin azami olarak altı ay olduğu açıktır.

Somut başvuruda, yukarıda yer verilen normatif düzenlemedeki azami süreye uyulmadığı görülmektedir. Kurumumuzun insan kaynağı ile beraber değerlendirildiğinde mevcut durumdaki olağan dışı gecikmelerin makul görülebilmesi mümkün değildir. Kaldı ki aynı dönemde Kurumun insan kaynağının "tali" olarak değerlendirilebilecek faaliyetlere kanalize edildiği görülmektedir. Bu durum Kurumun insan kaynağının etkili ve verimli olarak kullanılamaması ve iş akış takiplerinin düzenli olarak yapılamamasının olağan sonucudur.

Mücbir sebepler hariç olmak üzere başvuruların öngörülen yasal sürede sunulmamasında sorumluluğu olan personel hakkında gerekli tahkikatın da yapılması gerektiği şerhiyle birlikte yukarıda sıralanan gerekçelerle sayın çoğunluğun görüşüne iştirak edilememiştir.

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu:

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>